

Koonnut Antti Vuoriainen

KATUTANSSIT

Historiaa:

1970-luvun alussa Bronxin lähiössä nuorisot etsii itselleen tekemistä ja keksii ruveta touhuamaan kaikennäköistä luovaa kadulla, missä he saavat toteuttaa ja ilmaista itseään. Graffitit, Breakdance, DJ:ing, Mc:ing (räp) jne. kehittyvät rinta rintaan ja muutamaa vuotta myöhemmin. Kyseisiä nuorisokulttuurin ilmentymismuotoja alettiin kutsumaan yhteisnimellä "Hip Hop". DJ:t eli disc jockey omistautuivat levysoittimilla soittamiseen ja grate diggailuun eli levyjen etsimiseen. Arvostettuja DJ:tä mm. Dj Shadow, Cut Chemist, Afrika Bambaata jne. MC:t eli Master of Ceremony omistautuivat räppäämiseen, eli ilmaisivat itseään sanoin ja "runoillen". Aluksi MC:t toimivat enemmän ikään kuin urheilukisojen selostajina ja tapahtumien promoottoreina. Varsin nopeasti siitä kuitenkin kehittyi oma "taiteenlajinsa". Graffitien tekijät kehittävät spraymaaleilla tehtävien "Tägien" lisäksi, myös oikeita taideteoksia komistamaan (rumentamaan?) New Yorkin katukuvaa.

Breakdance sen sijaan oli tanssia, eli kehollista ilmaisua. Breakdance ottaa vaikutteita mm. capoeirasta, voimistelusta, rocking-tanssista, salsasta, lindyhopista, kansantansseista, kung fu:sta jne. Breakdance-nimi tulee funk-musiikin käsitteestä "break", joka tarkoittaa mm. Funk-biiseissä olevia pidempiä instrumentaalisia osuuksia (Funk-artistejä esim. James Brown). Kun näille "Break"-osuuksille tanssitaan on nimeltään sitten "breakdance". Aikoinaan yökerhoissa soi paljon funk & disco musiikki, ja dj:t huomasivat, että juuri break-osuudet saavat ihmiset tanssimaan. Myöhemmin Dj Kool Herc keksi kahta levysoitinta hyväksi käyttämällä yhdistää "breakkejä" pidemmiksi instrumentaalisiksi jaksoiksi, mikä myöhemmin mahdollisti mm. samplejen* käyttämisen ja totta kai, pidemmät breakdance-setit. Discoissa (yökerhot) oli tanssijoiden paikka ottaa toisesta "crewistä" eli tanssiporukasta mittaa, mistä syntyi Hip Hop-battle kulttuuri, vaikka battle-tanssimisen juuret ovat jo afrikasta tulleissa tansseissa, kuten afrossa.

* Esimerkki sämpläyksestä (ks ja kuuntele molemmat videot, ainakin melodia):

<https://www.youtube.com/watch?v=8CPIF-IEkXQ> (vuosi1992) ja

<https://www.youtube.com/watch?v=etwIu8-FIGU> (vuosi 1977)

Ote 1970-luvun breikistä: https://www.youtube.com/watch?v=RME_Qqaju9w (kuten videosta näkyy, paljon otetaan tavaraa muista tansseista. Tässä vielä toinen:

<https://www.youtube.com/watch?v=zEmg5GaAHbk>)

Hip Hop oli alunperin nuorista kumpuava kulttuurin muoto, mikä mahdollisti aikuisten ajatusmaailman hylkäämisen, kuten silloisen rotusyrjinnän. Hip Hopissa alunperin ideana ja syvimpänä merkityksenä oli “Love, Peace, Unity and Having Fun”, eli hauskanpitoa, rauhaa ja rakkautta yhteisössä ja yhteisöllisesti. Tästä paras malli lienee Afrika Bambaatan kappale **Planet Rock** (<https://www.youtube.com/watch?v=9IDCYjb8RHk>)

Koska nuorille ei ollut samaan tapaan tiloja käytettävissä, kuin nykyään, tapahtui “hip hop”- toiminta käytännössä kokonaan kaduilla, mikä aiheutti sen varsin negatiivis-sävytteisen maineen. Tunnetuin ikävä esimerkki lienee New Yorkin junien luvattomat graffitimaalaukset (ks. Kuva: http://nysubway.org.s3.amazonaws.com/images/articles/recent-bimg_3346.jpg). Ironista kyllä; New York kaupunki tilasi myöhemmin graffiti-teoksia tiettyihin kaupunginosiin.

Myöhemmin harmilliset sivu ilmiöt, kuten jengit ja nuorisorikollisuus yhdistettiin automaattisesti Hip Hoppiin, mikä tarkoitti, että se sai jo synnystään ikään kuin väärän kuvan itsestään. 1980 luvulla eräs Rock Steady Crewn alkuperäisiä break-ryhmiä) jäsen totesi haastattelussa, että hän ei enää tunnista Hip Hopia, vaan tämä on joku painajaisversio siitä. Viimeisen naulan arkkuun löi Gangstaräpin nousu 1980-luvun puolivälin jälkeen. “Love, Peace Unity & Having Fun”-motto unohdettiin, tilalle tuli “Guns, Women, Money and Drugs”-ajattelumaailma. Tämä viimeistään aiheutti mellakoita auktoriteetteja vastaan ja koko Hip hop-kulttuuri värittyi päättäjien ja vanhempien mielessä todella negatiiviseksi asiaksi. ((Uutuuselokuva (2015) “Straight Outta Compton” kertoo gangsta-räp ryhmittymästä N.W.A ((Niggas With Attitude)) ja sen jäsenten vaiheista. Suosittelen katsomaan, sillä se näyttää aika hyvin hip hopin ja räpin negatiivempaa puolta, ja sitä miten ihmiset suhtautuivat kyseiseen kulttuuriin))

Breakdance oli 1990 käytännössä kuollut sekä Suomessa, että Jenkeissä. Myöhemmin lajin pioneerit miettivät syitä tähän ja totesivat, että kun media näytti vain Hip Hopin nurjaa puolta (mm. gangsta-touhua), joutuivat myös katutanssijat huonoon valoon, mikä aiheutti mielenkiinnon hiipumisen koko touhua kohtaan. (Tämän biisin lienee kuitenkin kaikki kuulleet: <https://www.youtube.com/watch?v=TLGWQfK-6DY> Esimerkki siitä, että jotain “perinteisempää” syntyi myös noihin aikoihin))

Suomeen Hip Hop rantautui 1980-1983 vuosina, Breakdance sai varsin nopeasti vankan kannustusjoukon, mikä tarkoitti että mm. Marco Bjuström järjesti Breakin Suomenmestaruuskisoja vuosina 1983-1986 (muistaakseni). Ja kuten aiemmin totesin, 1990-luvulla touhu

olikin jo melkein kokonaan kuollutta. Mikko Ahlgren (ensimmäinen Breakdancen suomalainen maailmanmestari, Jyväskylästä!) kertoi, että vasta 1996 vuonna tuota oli pyydetty uudestaan opettamaan breikkiä, ja Mikko oli rempseään tyyliinsä vastannut, että “mut eihän kukaan enää breikkaa”.

Hip Hopin herääminen alkoikin noihin aikoihin ja viimeistään Bomfunk Mc’s-yhtyeen Freestyler-hitin myötä (<https://www.youtube.com/watch?v=yymNFyxvIdaM>, 2000). Ja kuten kaikki muistamme, Hip Hopin “kultakausi” Suomessa kesti aina n. vuoteen 2004, minkä jälkeen se koki uuden kovan kolauksen. Kenties sitä tuli liikaa joka tuutista ja ihmiset kyllästyivät tai sitten oltiin tyytyväisiä tilanteeseen, johon oltiin päästy ja unohdettiin markkinoida ja järjestää. Tällä hetkellä Suomessa Break on melko suosittua (kehonpainoharjoittelun yleistyminen ja fitness-buumin syytä??). Helsingissä oleva ”Training For Warriors”-harjoittelusali yhdistää luovasti breikkiä ja kehonpainoharjoittelua. Salin yhtenä omistajana onkin Johannes ”Hatsolo” Hattunen, suomen tunnetuimmasta ja parhaiten menestyneimmästä breakcrewistä, Flow Mo- Crew:sta. Myös Fintelligens yhtyeen Elastinen on salilla yksi omistajista. Training For Warriors-materiaalia löytyy youtubesta.

Ote 2010-luvun Breikistä: <https://www.youtube.com/watch?v=A4FiwH6pYY0>)

Breakdance oli ensilaukaus useille moderneille katutanssimudoille, kuten “Hip Hop”-tanssille (Bounceja ja Glideja), “Streetdancelle” (katutanssi nimellä kulkee aika paljon, vaikka alunperin katutanssi tarkoitti kaikkea kadulla tanssittavaa tanssia), “House”-tanssille (Tämä syntyi puhtaasti yökerhoissa nopea rytmiseen musiikkiin. Tunnuspiirteitä House musiikille on ns. “off-beat Hi-hats” ja kyllästymiseen asti toistuvat melodiset osuudet. Housetanssissa Jacking on keholla tehtävä aaltomainen liike, ikään kuin lajin Bounssaas.

Näytteitä tanssilajeista:

Hip hop: https://www.youtube.com/watch?v=7J_1DualMbs Hip hop on yleistynyt mm. musiikkivideoiden koreografioiden tanssina. Juuret on kuitenkin alunperin kadulla.

Streetdance: <https://www.youtube.com/watch?v=4GGwN4-M7BU>

House: https://www.youtube.com/watch?v=nFmmo2Paz_g

Katutanssia koulussa (miten?)

Katutanssi on pitkälti heittäytymistä (n. 90 %). Yksinkertaisimmillaan se on bounssaamista musiikin tahtiin ja helppoja askelsarjoja (sivu viereen, askel ristiin ja takaisin jne.). Yksi hyvä harjoitus heittäytymiselle on helppo kävely musiikin tahtiin (esim. Eteen ja taakse suuntaan

yhden tahdin verran), ja korostaa että jokaisella askeleella pitää heittää kädet sivuun ja joustaa polvista sekä painaa ylävartaloa alemmas. Tunnin ilmapiiri on vaikuttaa pitkälti oppilaiden kykyyn heittäytyä, niinpä ilmapiirin luomiseen kannattaa käyttää aikaa ja opettajan esimerkki on äärettömän tärkeä. Tanssimisen, liikkumisen ja yhdessä olemisen ilo, voisivat olla yksi keskeisimmistä tavoitteista katutanssille. Toki oman kehon hyväksyminen, itse ilmaisutaidon kehittäminen yms. OPS:sista löytyvät tavoitteet ovat tärkeitä ja keskiössä katutanssitunneilla. Rinkiharjoittelu (pienissä ringeissä vs. yhdessä isossa ringissä?) on hyvä tapa käydä läpi opittuja askelia ja liikkeitä. Samalla huomaamatta tulee hieman esiinnyttyä, kun ringin muut jäsenet seuraavat suoritusta valmistautuessaan omiin suorituksiinsa ja nauttiessaan musiikista. Yleensä hyvä tapa on aloittaa pienistä ringeistä (esim. 3-4 henkeä) ja siirtyä sitten isompiin (10-16 henkeä jopa!). Pikkuhiljaa esiintymisvarmuutta tulee ja tuntuu luontevalta tanssia ringissä. Rinki tarjoaa paikan myös improvisaatiolle ja varsinkin edistyneemmät oppilaat pitävät yleensä omien taitojensa näyttämisestä.

Myös niin sanottu ”battle”-harjoittelu (mm. Afrotunnilta tuttu) sopii hyvin katutanssin opetteluun. Jos tunnilla opetellaan vaikkapa kolmea eri askelta, voi oppilaat jakaa pareihin, niin että näillä on naamat vastakkain ja muutama metri välissä. Tehtäväksi voi antaa, että vain kolmea opeteltua askelta saa käyttää battlen aikana, ja yhden ”kierroksen” tulee kestää tietyn aikaa (musiikista joku tietty iskumäärä vaikkapa 16 iskua). Soul train on myös hieno tanssimisen versio, missä oppilaat pääsevät pareittain jammaileman musiikin tahtiin ja kulkemaan muiden pariin muodostaman ”tunnelin” läpi. Tunnelin läpi tultuaan pari erkane kummallekin puolelle odottamaan taas omaa vuoroa.

<https://www.youtube.com/watch?v=3Ie4gKRXBw8> (Soul train)

Nykyisin katutanssi on mennyt myös melko akrobaattiseen suuntaan.

Voimistelutunneilla opitut taidot kannattaa siis hyödyntää myös tanssia opettaessa, jos mahdollista ja näin haluaa tehdä. Esimerkiksi kevät juhlia suunniteltaessa voi miettiä, olisiko mahdollista tehdä ns. Hybridi-esitys musiikkiin, jossa yhdistyisivät niin voimistelu, tanssi kuin vaikkapa jokin näyttelykin. Hauska näyte mitä kaikkea hip-hop ja breaktanssilla voikaan saada aikaan: <https://www.youtube.com/watch?v=JnaLuh43gCg>

Breakdance perusliikkeitä:

TopRockit: https://www.youtube.com/watch?v=eP8uwHf_0A8 , osa 2 :

https://www.youtube.com/watch?v=yyk_LsBUthM

Footworks: https://www.youtube.com/watch?v=x_LYOrBmvJs , osa 2 :

<https://www.youtube.com/watch?v=4VRi52WX8YA>

Go-Downs: <https://www.youtube.com/watch?v=DN9bYCtZUVQ>

POwerit: <https://www.youtube.com/watch?v=h4JBk8bl-W0> , osa 2 :

https://www.youtube.com/watch?v=bKSVf1P4d_0

Freezet: <https://www.youtube.com/watch?v=YObplBsDXQs>

Tunnilla (31.3.2016) käytetty musiikki:

<https://www.youtube.com/playlist?list=PLMFCXxEQMR0hdCtNvOgZVOyfkIY9BrZDG>

Kirjallisuutta yms. Luettavaa ja katsottavaa:

Mr. Wigglesin kotisivut (Hip Hop-tanssijoiden eliittiä. Sivusto sisältää kattavan pläjäyksen katukulttuurin historiaa esim. breakliikkeiden nimien alkuperän ja Hip Hop musiikkikulttuurin synnystä). <http://www.mrwiggles.biz/>

Jyväskylän veturitallien hiphop-kirjasto.(Veturitallinkatu 6, 40100 Jyväskylä).

Anna-Maria Nurmen väitöskirja Hip Hop-tanssista lukiassa:

[https://jvx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/39937/978-951-39-4838-](https://jvx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/39937/978-951-39-4838-2.pdf?sequence=1)

[2.pdf?sequence=1](https://jvx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/39937/978-951-39-4838-2.pdf?sequence=1) (*Lukiotyöt laittaa jalalla koreasti ja mitä kaikkea tapahtuukaan itsetunnolle, koetulle pätevyydelle, sosiaalisen yhteenkuuluvuuden tunteelle jne..!*)

SUOMIBREIKKIÄ 1983-2013-Dokumentti (Hiski Hämäläinen). (tämä täytyy lainata, esim. Kirjastosta. Myös Jyväskylän veturitallien ”hip-hopkirjastolta” löytyy.)